

Վ Ա Ճ Ա Ռ Ա Կ Ա Ն

քիֆրիսի առեւտրական գազեթ:

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԹԵՐԹ

(Ա.Ռ.Ա.ՋԻՆ ՏԱՐԻ)

Հրատարակում է շաբաթը մէկ անգամ կէս թերթ, կիրակի օրերով: 10 ամսվայ դինը Մարտից մինչև Յունվարը քաղաքում 2 ման. 50՝ կոպ., դուրսը՝ 3 մանէթ:

Գաղեթին ստորագրողի կարելի է խմբագրողի մօտ: Գաղեթումը հրատարակելու կընդունվին մասնաւոր յայտարարութիւններ: Գների մասին կարելի է խմանալ խմբագրատանը:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ:

Տէրութենի կարգադրութիւնները, ծառայողների փոփոխութիւնները, տորդերը, յայտարարութիւնները: Կովկասի երկաթէ ճանապարհը: Կաթողիկոս ընտրելու մասին: Ղասումինց թաղալի հաւելը: Առեւտրական տեղեկութիւններ:

ՏԵՐԹԻԹԵՆԻ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ:

ՇԱՌԱՅՈՂՆԵՐԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ:

ԹԱԴԱՒՈՐ ԿԱՅՍՐԸ էս տարի Յունվարի 24-ին Բաքուի դատուի (գործերի) ջեմակի ստրաժի տեսուչ Մայոր ՍԱՓԱՐԵԱՆՅԻՆ շքանշան է Պողոսովկովիկի աստիճան:

Միև նոյն թէին ծառայութիւնումը գերադանց լինելու համար, չորհել է Բաքուի Նահանգական (ռեզիդէնտ) կառավարիչի օգնական Պարուսիկ ԽԱՆԴԱՄԻՐԵԱՆՅԻՆ Շտաբս կապիտանի աստիճան:

Միև նոյն թէին արձակվեցաւ ծառայութիւնից Ալեքսանդրապոլի ղեկավարական հիւանդանոցի (վոյեննի գոշպիտալի) ղլխաւոր բժշիկ, Կուլեբսկի Սուբանիկ ԴԱՎՐՇԵԱՆՅԻՆ:

Թիֆլիսի գաւառական կառավարութենի (գործերնակի Պրաւէնիկ) մէջ անպաշտօն զբաղմունքի Տիտուկարնի Սուբանիկ ՓՈՆԴԱՅԵԱՆՅԻՆ արձակվեցաւ ծառայութենից 1865 թիւ Հոկտեմբերի 30-ին:

Թիֆլիսի գաւառական կառավարութենի գանձապետ (կազնաշէյ) Տիտուկարնի Սուբանիկ ԷՆԻԿԱՆՈՓԵԱՆՅԻՆ նշանակվեցաւ 1865 թիւ Դեկտեմբերի 2-ին Թիֆլիսի գաւառական (գործերնատոր) մօտ առանձին յանձնարարութիւնների ստորին աստիճանաւոր (օտրիկն սլոբոժնիկի միտղի չինովնիկ):

ՏՈՐԳԵՐ:

Գիօրդիկովիկի ղեկավարական հիւանդանոցի կանտորումը նշանակած է Ապրիլի 10-ին հիւանդանոցին հարկաւոր փէտեղենների պատրաստելու և ներկելու տորդը:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:

Կովկասի աղջկանց ինստիտուտից էս տարի Յունիսի 1-ին կարճակվին կուրսն աւարտած աղջկերքը 3-ին քուէով կընդունվին թագաւորական ծախսով պահելու աղջկերքը: Մինչև էս տարվայ Սեպտեմբերի 1-ը պէտք է ներկայանան ինստիտուտի մէջ թագաւորական ծախսով պահելու աղջկերքը բայց կանդիտատ նշանակելու համար ինստիտուտումը կ'ընդունվին խնդիրները մինչև Ապրիլի 1-ը:

Էս տարի ինստիտուտումը կուրսն աւարտում են 21 հոգի: Սրանցից հայերն են՝ 1.) Իլխանուհի Մարիամ Երկայնաբաղուկ-Արդուլեանցը, 2.) Իլխանուհի Եղիսաբեթ Երկայնաբաղուկ Արդուլեանցը, 3.) Նիկո Թումանյանցը և 4.) Սօփիօ Ղարդանեանցը:

Կովկասի ուսումնարանների ղլխաւոր տեսուչը յայտնում է, որ նա էս Մարտի 1-ին պայման է դրել Թիֆլիսի Բէալի Գիմնազիայի վարժապետ, Կուլեբսկի Աստետը Վարդանեանցի հետ 10 տարի ժամանակով Կովկասի կողմերումը գտնված ուսումնարաններին հարկաւոր զբքերն ուսումնական պիտոյքները ծախելու էն գներով, ինչպէս ծախվում են զբքերը Պետերբուրգում և Մոսկովումը բացի թագաւորական ծախսով տարած զբքերը ուրոնցից մանէթին 5 կոպէկ աշխատանք կարող

է վեր առնել: Պ. Վարդանեանցը առաւ նմանապէս և Թիֆլիսի կաթիլական Գիմնազիայի զբքատունը:

Յայտնվում է էս բանը Կովկասի կողմերումը գտնվող բոլոր ուսումնարաններին և պանսիօն պահողներին, որ նրանք հարկաւոր ժամանակը զբքեր և ուսումնական միւս պիտոյքներն առնելու դիմեն Պ. Վարդանեանցին:

ԹԻՖԼԻՍ:

Մարտի 19-1866.

Երկաթէ ճանապարհը ինչպէս յայտնի է, թէպէտ 18-դ դարի հնարած բան է, բայց կանոնաւոր կերպով սկսվեցաւ երկաթէ ճանապարհների շինելը էս դարի սկզբից ինչպէս Եւրոպայումը, նմանապէս և Ամերիկայումը: Գործը զօրութիւնն է, որ էդպէս շուտով վազվեցանում է աշխարի էս ծէրիցը մինչև էն ծէրը վագոնները շատ կարճ միջոցումը թէպէտ մեծ ծախսեր է հարկաւոր երկաթէ ճանապարհները շինելու: Համար բայց որովհետև նրանցից ստացած օգուտները շատ շատ են, էսդուր համար էլ տարէ ցտարի բազմանում են երկաթէ ճանապարհները ամեն երկրներումը:

Հիմի Եւրոպայումը մօտ 62000 քիլոմետր * երկարութիւն երկաթէ ճանապարհներ կայ շինած: Ամենից շատ երկաթէ ճանապարհներ կան Անգլիայումը և ամենից քիչ՝ Տաճկաստանումը: Եւրոպայի բոլոր երկաթէ ճանապարհները հիմի տա-

* Մէկ քիլոմետրը 459 ⁵/₇ սաժեն է:

ընդ տարիս են 2,135,907 Ֆրանկ * օգուտ:

Ռուսաստանը համեմատելով Եւրոպայի ուրիշ երկերի տէրութիւնների հետ քիչ երկաթէ ճանապարհներ ունէ, բայց էս վերջին ժամանակներում տէրութիւնն աշխատում է իր երկրի մէջը երկաթէ ճանապարհների բազմացնելու վրայ: Ինչպէս անցկացած կիրակի էլ ասացինք (Վաճառական № 2) Ռուսաստանը 5% լատարելով նոր էլի 100 միլիոն մանէթի փոխառութիւն արաւ զլխաւորապէս Մուկովից մինչև Սև ծովը երկաթէ ճանապարհի շինելու համար: Բայց մի և նոյն ժամանակը Ռուսաց տէրութիւնը աշխատում է մեր Կովկասումն էլ երկաթէ ճանապարհներ շինելու:

Կովկասի փոխարքայ Իշխան Բարեւատինսկին 1863 թւին առաջարկեց Ռուսաց Թագաւորին, որ Սև ծովը մինչև Կասպից ծովը և Պարսկաստանի ուսմանը երկաթէ ճանապարհ շինվի Կովկասեցերու համար: Էս ճանապարհների համար պէտք է դար մօտ 50 միլիոն մանէթ:

1863 թւին անկատար մնաց էդ առաջարկութիւնը: Բայց 1864 թւին Կովկասի փոխարքայ Մեծ Իշխանը երկու զլխաւոր փոփոխութիւններ արաւ Բարեւատինսկու կարգադրութիւնների մէջը: Մէկ որ կարգադրեց՝ քանի կարելի է աժան գնով շինել ճանապարհը երկու կարգ ճանապարհներ շինելու տեղ մէկ կարգ շինել և երկրորդ, որ ամեն կերպով աշխատել փոթից մինչև Թիֆլիս պատրաստել երկաթէ ճանապարհը ամենից առաջ:

Էս փոփոխած կարգադրութիւնները ներկայացվեցան Ռուսաց Թագաւորին և նա հաստատեց էլ և հրամայեց էլ Թագաւորական ծախսով շինել էդ ճանապարհը:

Մշակ բռնելու վրայ շատ ծախսեր չունենալու համար մէկ առանձին զօրք է նշանակած, որ բանում է էդ ճանապարհի զբոսելու վրայ: Երկաթէ ճանապարհը շինելիս զլխաւոր աշխատանքը ճանապարհի

զբոսելն է ու հարկաւոր տեղերումը կարմունջներ շինելն է ու փոսերի լքցնելը: մնացած բանը այսինքն երկաթների դարսելը երկար ժամանակ չէ պահանջում:

Մինչև էս տարուայ Յունվարի մէկը 1864 թվից սկսած փոթից մինչև Թիֆլիս զանազան տեղերումը զբոսած է 45 վերս և 227 սաժեն տեղ այսինքն բոլոր ճանապարհի վեցերորդ մասը:

Հիմի ամեն մէկ վերսի զբոսելը նուտել է 3729 մ. և 50 կոպ.

Ինչպէս պատմում են էդ ճանապարհը պէտք է էս երկու տարուայ մէջը պատրաստ լինի:

Երկաթէ ճանապարհների օգուտները անհամար են և ի հարկէ մեր երկրի երկաթէ ճանապարհն էլ կ'ունենայ էն օգուտները: Մէկ սահմանի մէջը կարող է 30, 40 վերս անց կենալ անդադար: Շուտով կ'երեն էդ ճանապարհով դէպ ի մեկ Եւրասիայի ամեն տեսակ աղբիւրները աւելի ապահով կ'երպով կ'ծաղկի մեր երկրի առուտուրը, մեր երկրի բերքերը շուտ և արժանաւոր դնով կ'ըծախվին և ամեն բան, ինչ որ հիմի ուշ ենք ստանում և անկարգ կ'ստանանք էն ժամանակը շուտով և իր կարգին: Մեր երկիրն եկողները չեն վախենալ մեր անձուռի, ծուռն ու մուռը ճանապարհները, այլ ամենքը Եւրասիայի ամեն կողմերիցը կ'գան և կ'ցոյց տան մեզ, թէ ինչպէս պէտք է աւելի օգուտ քաղել մեր երկրիցը, որն որ ամեն բանով հարուստ է և շատ քիչ մարդիք ունէ, որ սարերիցը հասնեն ու հալն հանքերը, կանոնաւոր կերպով տաւար պահեն, ապրեւում շինեն, բամբակ ցանեն և այլն: Աշխատողներ են հարկաւոր, շատ ձեռն է պէտք և էն էլ դիտուն և բան հասկացող մարդերանց ձեռը:

Երկաթէ ճանապարհը շինելուց յետոյ ամեն բանն էլ կ'փոխվի դէպ ի լաւը: Բայց էստեղ մէկ բան կայ առաջարկելու: Արդեօք մեր արհեստաւորները դեռին վարողները և տաւար պահողները աշխատում են իրանց արհեստների կատարելադործելու համար, թէ էլ ի վաղուց վայ պէս շարունակում են իրանց գործը:

Յաւելով ենք ասում, որ մեր երկրի արհեստները և վաճառականութիւնը համարեալ թէ մի և նոյն օրումն են, ինչպէս առաջ: Ամենքս պարզ տեսնում ենք, որ կոշկակարի (սապոֆնիկի) կարած ոտնամանը աւելի յարմար է գործ ածելու, քան թէ մեր խաշաղի կարած լախիքը: Էսդուր համար ամենքը աշխատում են կոշկակարի կարած ոտնամանն առնել: Էդպէս էլ միւս արհեստների բանն է: Հիմի որ էպէս քիչ են էստեղ ուրիշ երկրացիքը և մեր արհեստաւորների առուտուրը վեր է ընկնում: Ի հարկէ երբ որ աւելի լինեն էդ լաւ արհեստաւորները և ուրեմն աւելի աժան գնով ծախեն իրանց շինած ապրանքները մեզ վրայ — մեր արհեստաւորները աւելի կ'նկղանան: Անձաբացած պէտք է գնան էն դիտուն արհեստաւորների մօտ աշկերտ, որ բան կարողանան առաջացնել:

Բայց մենք կարծում ենք, որ աւելի լաւ կ'լինէր էս զլխից մտածել գործի հետեւանքների վրայ և աշխատել ճար անել գործին: Ճար անելն էլ էպէս է կարելի, որ մեր արհեստաւորների համար պէտք է շինվի ամեն արհեստ սորվելու համար ուսումնարաններ: Որինաւոր դիտուն ուսուէք պէտք է ժողովել էդ ուսումնարաններումը, որ նրանք մեր արհեստաւորների որդեքանցը կանոնաւոր կերպով սորվեցնեն մեզ հարկաւոր արհեստները: Մեր երեսաները էնպէս աչքաբայ են, որ շատ կարճ ժամանակումը կարող են սորվել ամեն բան, ինչ որ նրանցը կանոնաւոր կերպով կըհասկացնեն:

Էսպէս ուսումնարանների շինելու համար, փող չունինք, չենք կարող ստել, որովհետեւ նրանց վրայ մտած հիմիկայ մէկ մանէթը, վերջը տասը մանէթ կարծենայ մեզ համար և մեր որդեքանց համար: Ուրեմն եթէ կամենում ենք մեր և մեր որդեքանց բարին, որ մեր որդիքը մեր անունը օրհնելով յիշեն, պէտք է աշխատենք էդ արհեստի ուսումնարանների շինելու համար, որ մեր որդիքը ունենան կանոնաւոր ապրուստի ճանապարհ և օտար երկրացոց մութացկան չ'դառնան:

* Մէկ ֆրանկը 25 կոպ է:

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԸՆՏՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ :

Էս Մարտի 13-ին կիրակի օրը Թիֆլիսի Հայոց եկեղեցիներումը յայտնվեցաւ ամեն մէկ եկեղեցուց 3, 3 երեսփոխ ընտրելու մասին : որոնք որ նշանակած ժամանակին վրաստանի վիճակիցն եկած երեսփոխներէի հետ պէտք է ընտրեն վիճակի համար մէկ պատգաւոր Էջմիածին դնալու և Կաթողիկոս ընտրելիս մասնակից ընենլու : Գաղաքիս երեսփոխները, ինչպէս յայտնի է կանոնադրութենով պէտք է 8 օրուայ մէջ ընտրած ընին :

ՂԱՍՈՒՄԻՆՅ ԹԱՂԱՒԻ ՀԱՒԵՐԸ :

Թիֆլիսի յետ ընկած քուչերի մէկումը իրիկնապահին մէկ մեծ դալարաւուիս էր : Բոլոր թաղիքը քուչումն էին : Ղասումից Թաւալը իր քուչուոր հաւը կորցրել էր ու բըղափում էր, թէ Մաստակծամողինց Մային բռնել է, մորդել ու կերել :

— Գիմ հաւ ուտողի լիզովին նրա քուչորը դուս գայ, վնչ մարտէ, իրզնային տէրը նրա հախմէն գայ : Քան, էհնց էլ բան կուլի, տաննմէն մի գուս թողնի, կուտէ, սուտ խոչէր տտում իմ Լանը, թէ էս քուչէն, կուտէ, դրուտ թուրքի թաղ է : Մաստակծամողինց թոխումը դոված է . . . ձրէլ բմբուշիբ դուս գայ ուտողի աճկումը, վնչ լուտացնէ էս դիշերվայ դիշերը . . . իս էլ էս կոսիմ . . .

Ղասումինց Թաւալը կարմրել էր : Գլխի աղուլի ծէրերը գլխի վրայ յետ գցել, չորս դոչանի, կալիք չիքիլի տակիցը դուրս էին թափել ու դղզղղէլ : մէկ խօսքով Թաւալը սաստիկ տաքացել էր և խօսք չէր մնում Հաւարարցոց զիպոլմատիկական բառարանումը, որ նա Մաստակծամողինց բոլոր սեբունդին չ'ուղարկէր :

Մաստակծամողինց տանիցը դուս նրան ոչով պատասխան չէր տալիս : Հարեան կանայքը իրանց երկխոսեցը խտտած էստեղ Էնտեղ խումբեր էին կաղմել և սրանք էլ դատում էին ու վիճում, թէ Մաստակծամողինց Մային իրիկուն ինչպէս նշնել է իր աղջկան մանդրում ծախողի վրայ, որ բազմիսներէի մօտ նստած է, քառասուն թուման փող է տվել, միսնին ստում էին թէ քառասուն չէ, այլ քըսանուննից և այլն :

Ամենքի աչքերը ուղղած էին դէպի Մաս-

տակծամողինց տունը ու սպասում էին Մայի դուրս դալուն ու պատասխան տալուն :

— « Հաւալթ տանը չէ Մային, թէ չէ նրա ջգումը կուտէր ինչկի հիմի ու էս աշխրքի լափը չէր ուտի :

— « Գաւ ինչ իս ասում, քանի ջէր ուղում էր դուս գայ, ամա ակալիկը չէթող, հօրենա քուրսու տակը նստած է :

Յանկարծ Մաստակծամողինց Մային շտապով բաց արաւ իրանց տան դռները և մէկ քանի քայլ առաջ վազելով բղտեցաւ :

— « Բան Թաւալ, իս վուր մունջ իմ կացի ու մնում իմ, թէ էս է ինչալթ կու քայէ, բաս դուն արուս չունիս, չիքիլա չէ դլիդ ծածկածը . . . Բա քու հաւ ուտողը իմ Պիպանի էդնէն համնի, սիմնայ նրա օրն ու ումբը . . .

Թաւալն էլ, որ մինչև հիմի տրաքում էր ջիւրից : թէ ինչի իր անէծքներին Մաստակծամողինց Մային չէ պատասխան տալիս, առաջ վաղեցաւ ու հանդիսը կատարեալ յաջողութիւն ստացաւ :

Առաջ Ղասումինց Թաւալը միմիայն անիծում էր Մաստակծամողինց Մայինին, բայց որ տեսաւ թէ նա էլ նրանից ոչինչ չէ պակասացնում. էն ժամանակը Թաւալը պատեբաղմին բոլորովին ուրիշ ուղղութիւն տվեց : Սա ասաւ, որ իրիկուն հարեանները Մաստակծամողինց բախումը հաւ մօրդելու ձէն են լսել ու թէ ամօթ է Մայինի համար՝ դողացած հաւերով աղջկայ նշանուէք կատարելը և այլն :

— « Բան, քան, քան, անդամ արան, ասացին թամաշա անող կանայքն ամեն կողմից :

— « Գն, վնց . . . քու պոռածիսախարութենին Մայի ջան, դրուտ դուն էլ էտէնց իս դապրանծվա ըլում, ասում էր մէկ կնիկ Մաստակծամողինց Մայինին ծաղրելով :

Էդ էլ բաւական չէր : Ղասումինց Թաւալը ուղեցաւ բոլորովին յաղթել իր թշնամուն, էդուր համար էլ գործ դրեց վերջին հնարքը :

— « Գիղինք ուլքիբ վուր իք ջնսով ու ջիլա գովէ Հենց զիղիմ էրէդ էր, վուր քու մարթ Ասլանը հարփած-տրաքած . . . Դաքախաննմէն դեպէր էր ննդի ու արէն կօլօլ տուն բերին : Բան դուն չէիր, վուր Աւէնչինինց բաղնսումը անէրակի կնգայ լուածկը գողցար ու նրա քոծը լուածկը բոխնեմէդ դուս տալով քիչ էր մնում բուծումնիդ գղզղում էր : Բան ումն իս արմցնում քու ակալիկ մարթու տալով : Հնց իսնիս, ջառամնթ, իմացէք, մէ չոլախ ու չեչուտ ակալիկ ունէ ու իսալիս հաւերով նըշնում է ու փեսաախնիբ սարքում . . . Լաւ տարի քու փեսին գայ, լաւ ակալիկ նա է

տանում իրա համա, քաղքումն էլ օչով չըծարից . . .

Մաստակծամողինց աղջկի Կէկէլը մինչև հիմի լաց էր լինում տանը՝ դրսից լսելով Ղասումինց Թաւալի յաղթութիւնը : Բայց էն վերջին բառերն իմանալով չդիմացաւ, խեղճի սիրտը դնաց ու ուշաթափ վեր ընկաւ տախտի վրայ : Հարեանի աղջկին էս լուրը հասցրուց Մայինին ու սա էլ իսկոյն թողնելով Թաւալին առանց պատասխան տալու, տուն վազեցաւ իր աղջկան ուշքի բերելու :

Էսպուրով վերջացաւ էս օրուան պատեբաղմը : Էն թամաշա անողներից մէկ քանի կանայք մօտան Մաստակծամողինց տուն, որ մխթարեն Մայինին՝ յաղթվելու պատճառով և տեսնեն թէ աղջիկը դորդ թուլացել է և թէ ինչպէս ուշքի կ'բերեն, քացախ կգործածվի, թէ միայն ջուր և այլն : Թէպէտ էսդոնք չնչին և ուշադրութենին արժանի բաներ, են բայց պէտք է դիտենալ, որ էս օրվայ անցքը երկու երեք չաքաթ խօսակցութիւնների զըլխաւոր առարկայ պէտք է լինի չորս կողմի քուչերումը և թէ Մաստակծամողինց Մայինի աղջկայ թուլանալն էլ իր մանրամասն հանգամանքներով մէկ պատուաւոր անդ պէտք է ունենայ էդ մասլաթներումը :

Էս պատեբաղմի դիշերը արդէն սահաթի 11-ն էր, որ էլի մէկ քանի կանայք քուչումը կանգնած խօսում էին էս անցքի վրայ : Միմիայն կէս դիշերվայ սաստիկ ցուրտը կարողացաւ քչել նրանց իրանց անները :

Մաստակծամողինց Մային մէկ լղար կնիկ էր մօտ յիսուն տարեկան : Վաղուց օրբերի լինելով ինքը և իր աղջիկը ստիպված էին ուրիշների չորիբ կարելով ձարել իրանց ապրուստը : Եւ Մայինի աղջկի Կէկէլը չափազանց աշխատելով կարողացել էլ իր բամիքի համար յետ գցել մօտ հինգ հարիւր մանէթ փող :

Կէկէլը շատ համեստ և բարի աղջիկ էր, բայց ունէր մէկ քանի բնական պակասութիւններ : Առաջինը, որ երեք տարեկան ժամանակը տախտիցը ցած ընկնելու պատճառով չոլախացաւ և յետոյ տամնումէկ տարեկան ժամանակը ծաղիկ հանց և չեչուտացաւ : Էդ պատճառով Կէկէլը դեղեցկութիւնը կորչում էր :

Ահա էս երկու պակասութիւններն էլ յայտնեց Ղասումինց Թաւալը՝ Մաստակծամողինց Մայինին բոլորովին փախցնելու նպատակով :

Պէտք է դիտենալ Թիֆլիսի հասարակ ժողովրդի սովորութիւններն ու վարքն ու բարքը, որ կարելի լինի իմանալ, թէ Թաւալն ինչի համար էնքան մեծ նշանակութիւն էր

տալիս իր էս վերջին գործ ածած դէնքին և կամ ինչի ուշքից զրկվեցաւ Կէկէլը, երբ սրա ականջին հասաւ իր պակասութիւններէ հրապարակով յայտնելու լուրը:

Ուրիշ ժամանակ կարելի է թալալի վերջին խօսքերը ենքան մեծ նշանակութիւն չէին ունեցել, բայց Մաստակծամողինց Մային իրիկուն հարևաններինցը ծածուկ բերեց փեսային իրանց տուն, ամեն միջոց գործ դնելով, որ փեսան հաւանէ աղջկան ու նրա ունեցած պակասութիւնները չվարավարէր անէ. և էդ բանը բոլորովին յաջողեցաւ:

Բայց էսօր բաւական չէ, որ հարևանները իմացել էին Մայինի աղջկայ նշանը, այլ հրապարակով էլ յայտնեց թալալը Կէկէլի, չորակ և ծաղկատար լինելը: Մաստակծամողինց Մային լաւ գիտէր, որ թալալի կողմից բանը էդ զալաբալութով չէր վերջանալ: — Ախ, տէր, Աստուած, էս ինչ աշաղլարի ճանդը ննգայ, ասում էր Մային կիսալացով:

Երեք օրից յետոյ Ղաստմինց թալալը մըտնում էր մանդրում ծախող Զիզարդողողինց Գէկիինց տուն, որ Մաստակծամողինց Կէկէլի փեսացուն էր: Կէս սաճաթ չ'անցկացաւ, որ թալալը դուրս եկաւ էն տանիցը դուռը ժպտալով ու աքաղաղ: — Դուչմին հախեմէն գուքամ. . . ինձ թալալ կօսին. . . վնչ մարդէ, աճկումը բմբուլիք դուս գայ. . .

Էնպէս ընդհեղալով գնաց տուն: Մի և նոյն օրն իրիկնապահին ամենքը տեսան, որ վանքի Տէր-Մարկոսը մտաւ Մաստակծամողինց տուն և յետոյ չուտով դուրս եկաւ: Մէկ քանի րոպէից յետոյ Մային և Կէկէլը, երկուսն էլ ուշաթափ էլան և նորից հարևաններով լքուցաւ Մաստակծամողինց տունը: Սրանց փեսայ Զիզարդողողինց Գէկին լսելով Կէկէլի պակասութիւններէ համբաւը, իր տանու քահանայ Տէր-Մարկոսի ձեռով յետ էր ուղարկել աղջկայ տված նշանը և պահանջում էր իր տվածը: Արդէն ամեն բան վերջացաւ Կէկէլի համար և ոչով նրան չէր ուղևու, որով հեռա իր բնական պակասութիւններին աւելացաւ և փեսայի նրանից յետ կանգնելով, Մաստակծամողինց Մային բոլորովին մոլորվեցաւ և չէր իմանում ինչ անել:

Անցկացան շաբաթներ և ամիսներ: — Քան Մաստակծամողինց Կէկէլին էրէդ կօսէ, մէ լազան արուն է դիւլիւր եկի, խիւճը ջլիս հալիլ է ու խտակ մում է կարվի, խէնեմէն է կօսէ:

— Այ՛, չուրը տարիլ է խիւճ Մայինին: Դանա չէ, էրկու չախաթ առաջ ասի, Մայի, էրեխիդ տիրութիւն արա. պոճպոճի չայ խմեցրու, ան ուշաքի չայ: Դիւլի կօսէր խիւճ

Կէկէլը թէ «դօշիս գդալը կօսիս, թէ կտորվիլ է, ու չունչ չիմ կանացի քաշի»: Դէդէն էլ լեկրերու էդնէն էր վաղում: Քան, նետայի դիւնամ էտ Ռօի լեկրերը ունի ին լաւցրի, վուր հիմի Մաստակծամողինց Կէկէլին լաւցրին: Հերու խիւճ իմ դէիդի ալջկայ մարթը, ինչ որ ունէր ու չունէր դիւի ափթէաքսաներու վրայ դէն ածաւ, քանդվեցաւ ու քարը քրուցեցաւ. ամա վիրջը իր դուռին էլ վրէն էրի: Աստուած իմ դուչմին էլ չտայ, ինչ որ իմ դէիդի ալջկիլը էդ հեքմներու համա էր զըրդում: Ինչկիլ հիմի էլ դիւի անթկաչուր է անում նրանց: Զէր էլի էն կօսէ, թէ «իմ մարթը, դէիդ ջան, հեքիմներու սպանած է»: Էն դարունին թալալը ծանդիլ բաժանեց ու Մաստակծամողինց համար չուղարկեց: Մային էլ նազուք թխեց ու Ղաստմինց տուն չ'ուղարկեց:

Ասում են մինչև անգամ թալալն ու Մային միծ պատին էլ չհաղորդվեցան՝ մէկը մէկու հետ խոսով լինելու պատճառով:

Մայիս ամիսն էր օրը կիրակի:

Առաւօտեան սահաթի իննին Մաստակծամողինց տանից դուրս եկաւ լաւզվառը ձեռին մէկ տալիակ. միքուքաւոր փրացու և նրա յետևից չորս քահանայ չուրջառներով: Թաղում էին Մաստակծամողինց Կէկէլին, որն որ երկու երեք ամիս ծանր հիւանդութիւն քաշելուց յետոյ մեռաւ: Քուչէն դուրս գալիս, քահանաները ստիպված էին մէկ քանի ժամանակ սպասել դադաղին: Շնջեցելու տանից էս ժամանակ ստրսափելի ձէներ էր լավում:

Մաստակծամողինց Մային զուրկ և դոշը բաց, մազերը զգզված, երկու ձեռով դալիմ բռնել էր իր աղջկայ դադաղը և քաշում էր դէպի իրան, որ չդուրս տանեն: «Կէկէլ ջան» միմիայն լսվում էր Մայինի սպիտակացած պոճիներից: — «Կէկէլ» ծվացնորից ու թողեց ձեռիցը դադաղն ու վեր ընկաւ:

— Զէր, քայսիս, քան Մայի, Մայի... դոռում էին կանայք նրան քաշքշալով:

Բայց Ղաստմինց թալալի հաւերը ամենքի տանը արձակ համարձակ տուն ու դուրս էին անում: Էլ էն կուլ օրից չէին կարչում բուրովին:

Ա. Ե.

Ս.Ռ.Ե.Ի.Տ.Ր.Ա.Կ.Ա.Ն. ՏԵՂ.Ե.Կ.Ո.Ի.Թ.Ի.Ն.Ն.Ե.Ր.:

Լոնդոն 1866 Փետրվարի 22.

Թէպէտ դուրս էր բերած: փողոց մօտ 86,239 հակը բուրդ, բայց ծախվեցաւ միայն 13,048 հակը:

Լիւերպուլ. Փետրվարի 24.

Էսօր ծախվեցաւ 15000 հակը բամբակ անց կացած շաբաթվայ գներով: Սպասում են գների բարձրանալուն, մանաւանդ մեծգլին կ'ըռնէ Ամերիկայի բամբակը:

Լիւերպուլ. Փետրվարի 25.

Էսօր ծախվեցաւ 20000 հակը բամբակի ֆունտը 16 1/2 պենսից (*) մինչև 19 1/2:

Բերլին. Փետրվարի 19.

Փողոցումը մեռւմ է մօտ 60000 փութ զանազան տեսակ բուրդ և կարծում են, որ բողորը կ'ծախվի մինչև դարնան բուրդի երևիլը մանաւանդ որ էստեղի Ֆաբրիկաների բուրդի պաշարը արդէն հատել է:

Պետերբուրգ. Մարտի 2.

ԿՈՒՐՍԵՐԸ:

Լոնդոնի վրայ 3 ամիս ժամանակով 30 5/8 և 30 7/16 պենս.

Պարիսի վրայ 3 ամիս ժամանակով 320 1/2 և 320 սանախի:

5% Լատարեյով առաջին փոխառութեան տոմսակները բարձրացան մինչև 108 և 109 մ:

5% Լատարեյով երկրորդ փոխառութեան տոմսակները ծախվում են բանկումը 10 1/2 մ:

Էս մէկ շաբաթվայ մէջը հատել 20 միլիօն մանէթի տոմսակ են գրվել:

Ռսկին ծախվում է 6 մ. 40 կ. — 6 մ. 42 կոպ.

Թիֆլիս 1866. Մարտի 19.

Երևանու բամբակը 12 մ. 60 կ. — 13 մ.

Բուրդը —
Եալայի ըղաղը . . . 160 մ.

6 ամիս ժամանակով .

Ինդիզու շաբաղը . . 9 մ. 80 կ.

Իսիկը 10 մ. 10 կ.

Արծաթը 72 պրօբի 65 մ. . .

84 . . . 250 մ. . .

Ռսկին 6 մ. 65 կ.

Մէկ պենսը 2 1/2 կոպ. է: